

Achter pagina.

Is die Tom eigenlijk wel een poes?

Tachtig! Dat is een hoge leeftijd voor een poes. Het *Guinness Book of Animal Records* komt niet hoger dan 36 jaar. Zelf heb ik mijn poezen lang voor die tijd tot het laatste haartje opgeaaid.

Tom Poes kwam op zondag 16 maart 1941 ter wereld. In *De Telegraaf*. Op het nippertje. Een uur voor de deadline moest er nog een naam worden verzonnen; tijd om het dier fatsoenlijk aan te kleden was er helemaal al niet. Als enige inwoner gaat Tom Poes nu al tachtig jaar bloot door de straten van Rommeldam. Gelukkig heeft hij schaamhaar tot over zijn oren.

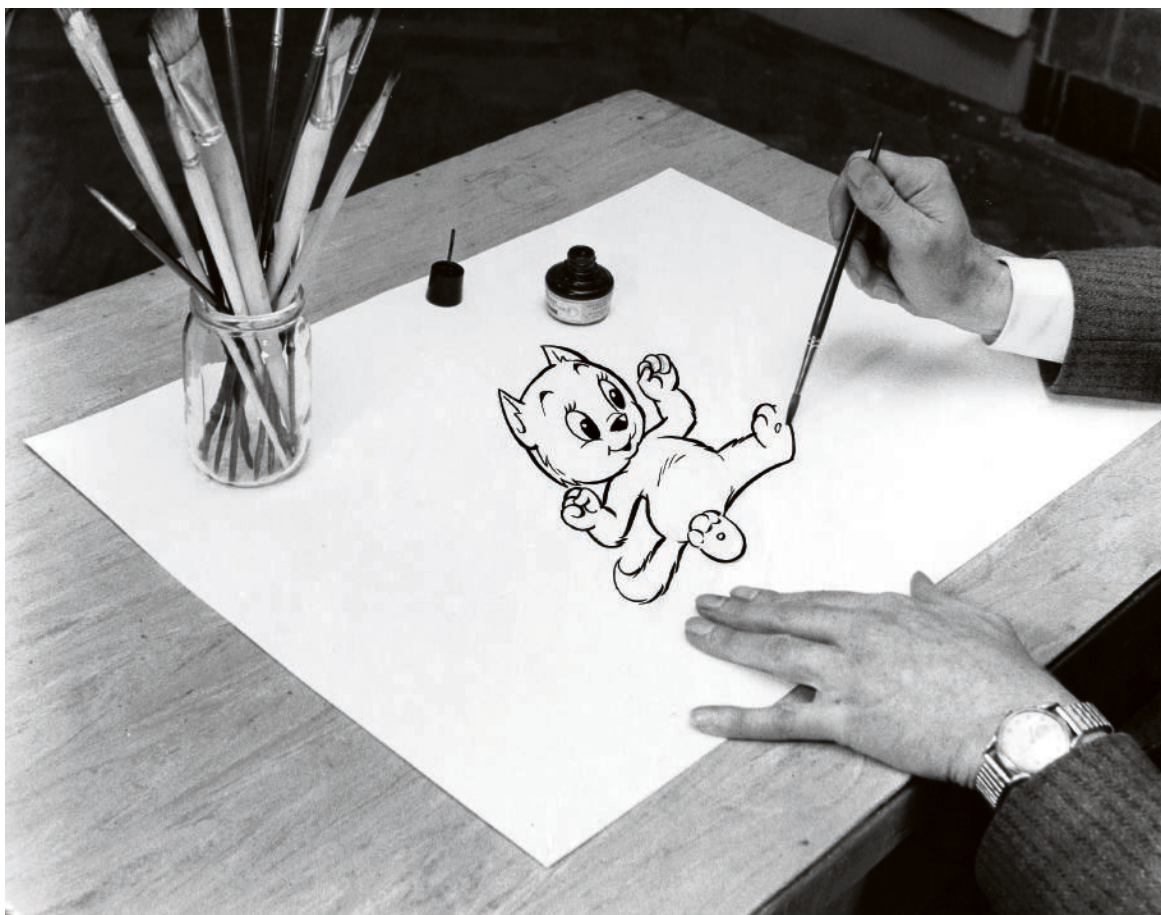
Toms medeburgers vormen een bonte menagerie van dieren in mensenkleren. Aan de diersoort kun je zien wat voor mens er in het betreffende dier verscholen gaat. De beer is goedmoedig, het zwijn gulzig, de haan hoogmoedig (*Fi donci!*). Zo hoort het vanouds en zo bespaart de schrijver van het verhaal zich lappen karakterbeschrijving. Een soort steno. Maar de dieren zijn geen stand-in voor een heel mens, ze vertegenwoordigen elk alleen een menselijk tekort. Elk dier in de strip is een menselijk tekort op pootjes. Zo is het tekort beter te zien. En te horen. Elk menselijk tekort is een register op het orgel dat al kraaiend, blaffend en kwakend de totale mens ten gehore brengt.

De enige uitzondering is Tom Poes. Die heeft geen menselijk tekort. Het enige tekort waar hij aan lijdt, is een gebrek aan tekortkomingen. Hij kraait of blaft of kwaakt niet mee. Het meest uitgesproken is zijn „hm”.

In het bonte kabinet van idealisti-

Marten Toonders creatie Tom Poes wordt deze dinsdag 80. Waarom heeft Tom Poes geen kleren? Zit hij wel in het juiste velletje? *Midas Dekkers* denkt van niet.

Marten Toonder tekent **Tom Poes**, rond 1957-58. FOTO MARIA AUSTRIA/ HOLLANDSE HOOGTE

sche brokkenmakers is hij de enige die, niet door idealen verblind, de brokken tijdig aan ziet komen. Als blanco poes behoedt hij de medespelers op hun tocht naar een betere wereld, bananenschillen weghalend en listen verzinnend, voor brokken en behoudt hij zo zonder dat iemand het in de gaten heeft de controle over het verhaal. Net zoals zijn collega-padvinders Kuifje en Suske gunt hij de show aan de kapitein Haddocks en Lambieks van deze wereld om zelf ongestoord aan het roer te blijven.

Waar zou hij dat hebben geleerd? Op de poezenschool krijg je vakken als spinnen en slijmen, met je ogen tegen de zon knippen en mensen op de ziel trappen, maar onzelfzuchtigheid en ondernemerschap staan bij echte poezen niet op het curriculum.

Een echte poes geldt als volleerd zodra hij tweederde van zijn tijd weet te verslapen - wat niet wil zeggen dat hij de rest wakker hoeft te zijn - en heeft het nog het drukst met verhalen. Zijn tachtigste verjaardag viert hij niet; een echte poes is altijd jarig.

Hoe komt zo'n dier aan een baantje als padvinder in een strip? Is die Tom wel een poes? Is het niet verdacht dat hij zo nadrukkelijk bij zijn soort genoemd wordt? Wammes heet toch ook geen Wammes Gans, burgemeester Dickerdack geen Dirk Nijlpaard? Is die Tom tachtig jaar geleden wel in het juiste velletje gestoken? Had die reeks niet Heer Bommel en Tom Hond moeten heten, geschreven door Marten Mens? Vragen, vragen, vragen.

Domme vragen?

„Hm.”

Goed antwoord

KAMAGURKA

BREKEND

WOORD

Marietje weet het beter

Ik zou niet kunnen zonder mijn eigen wijsheid, beseft *Sophie van der Stap*.

Sommige woorden zijn zo met onze taal vervlochten dat we over de letterlijkheid van deze woorden heen lezen. ‘Eigenwijs’ is zo’n woord. Marietje is zo eigenwijs, die weet het altijd beter, geen land mee te bezeilen. Marietje heeft eigenwijs een negatieve bijklank gegeven. Voor het hebben van een eigen wijsheid is geen plaats in een op de ratio gefundeerde samenleving. Desondanks zou ik niet zonder mijn eigenwijsheid kunnen. Ik zou ook niet zonder die van anderen kunnen. Ik houd van originele gedachten, meer dan van de bedachte gedachten. Open mij de ogen, alsjeblieft, en blijf dat doen.

Dit is geen pleidooi voor meer onfeitelikheden over feitelikheden, maar wel voor onfeitelikheden over onfeitelikheden, voor dingen waar we met onze meetinstrumenten niet bij

kunnen. We hebben er een mooie plek voor gevonden, voor al die dingen die niet bestaan: het niets dat begint aan de uiterste rand van onze werkelijkheid. Ik vermoed dat het er groot is, want er gebeurt behoorlijk veel. Je kunt gerust stellen dat het er aardig vol is.

Zo zijn we er dood, best lang ook. Maar het niets huisvest nog veel meer dan onze dood. Het herbergt onze verbeelding, onze nachtelijke dromen, onze belevenissen die we niet begrijpen of kunnen duiden, onze mysteries, onze irrationele angsten, ons gevoel en ons innerlijk weten. Onze eigenwijsheid.

Wellicht kan ik hieraan toevoegen: onze zielen. Want wat zijn wij zonder al deze onmetelikheden? Levende doden zonder een eigen wijsheid. Maar goed, dat is een zeer onfeitelijke en eigenwijze gedachte.

Eigenwijs

IKJE

Krimpen

Ruim een jaar geleden zocht ik Igor Cornelissen op in zijn stamcafé De Hetebrij in Zwolle om hem te vragen samen met mij een literair café op te zetten. Daar had hij wel oren naar, alleen moest ik hem ervan overtuigen om de interviews te doen, waarvoor hij zich te oud vond. Wat jenever verder vroeg hij me ten dans op muziek van Nina Simone. We dansen arm in arm waarbij ik met mijn een meter vijftientig koppen boven hem uit torende. „Krimp niet!” riep hij, toen ik wegging.

Edith de Jong

Lezers zijn de auteurs van deze rubriek. Een Ikje is een persoonlijke ervaring of anekdote in maximaal 120 woorden. Insturen via ik@nrc.nl